

POGAJAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

11. číslo

Budyšin, november 1972

Lětnik 22

Hrono na nazymnik

Naš Bóh přindže a njemjelči Psalm 50,2

Na pačerjach smy nawuknyli kajkosće Bože: „Bóh je všehomócný, všehopřitomny, všehowědomy, swjaty, prawy, wěrný, dobroćiwý, sćerpliwý, milosćiwý!“ My móhli tomu hišće dodać: „Wón je řečacy Bóh, wón njeje němy, wón njemjelči.“ Ale runje na posledním někotři dwěluja a praja: „Njejsmy husto nazhonili, zo Bóh — je-li wón docyla! — mjelči a ničo njepřaji k wulkej njepřawdže, kotraž so stajnje stawa na zemi?“ Wón po zdaću mjelči, zo je wójna, krejrozleće, hida, hód a zo je jich milionow, kotřiž su njewinowaci swoje žiwjenje zhubili. My móhli hišće wjele toho runja přispomnić.

A tola ma psalmiski spěwar prawje, hdyž tu wuzběhuje: „Naš Bóh přindže a njemjelči!“ Wězo móže to jenož wěrjacy prajić a rozumić. Z mócnym wobswědčenjom wo řečacym Bohu započina list na Hebrejskich: „Hdyž je Bóh wjele króc a ze wšelkim wašnjom w zastarsku wótcam přez profetow řečal, je wón w posledních dnjach nam řečal přez Syna.“ (Hebr. 1,1) A to njeje jenož w zastarsku wótcam sćinil, ně, runje tak řeči wón džensa hišće nam ze swojim swjatym Słowom. Jenož zo bychmy my prawje slyšeli a kedźbowali. A wón řeči „wjele króc a ze wšelkim wašnjom“ tež we swojej stwórbje, w stawiznach ludow kaž jednotliwych čłowjekow, w twójim kaž w mojim žiwjenju, w dobrych a w zlych dnjach, tež přez te wěcy, kotřež horjeka mjenowachmy, přez njezboža a katastrofy, přez negatiwne nazhonjenja.

A na wosebite wašnje je nam řečal přez Syna, kiž w scénju swj. Jana wuzraznje rěka personifikowane „Słowo Bože“. Bóh sam rjeknje wo nim: „To je mój luby Syn, na kotrymž mam dobre spodobanje, toho wy poslušajće!“ (Mat. 17,5) Wosebje řeči nam přez jeho hórke čerpjenje a wumrěće a jeho dobywarske zrowastanjenje.

W Chrystusu Jězusu naš Bóh přindže a njemjelči! We nim a přez njeho je wón přišol a nětko přichadža a zaso přindže, sudzić žiwych a mortwych. Na to spominajmy runje nětko na kóncu cyrkwinskeho lěta! To ma sćehowace na sebjě: Wón ma přichod we swojimaj rukomaj, a před nim mamy so zamolwjeć; a tohodla dyrbymy polni zamolwitosće před nim žiwi być. Naši stari su spěwali, a my to samsne tež džensa zanošujemy w tydženskim kěršu na kóncu nowembra:

Nětk zawěsće je na času,
zo Boži Syn tu budže
ze swojej wulkej krasnosću,
zo sudził by wšěch ludži. —
Ach přindž, ach přindž, o sudniko,
nam wotamknj swoje kralestwo,
nas wumóž z nuzy. Hamjeń.

La.

W Chrystusu wšitko wobsteji

Štož so w Chrystusu stawa, je hódně, to tak ruče njezańdže. Štož so w Chrystusu stawa, su dobre skutki, wo kotrychž je prajene: *Zbóžni su mortwi, kotřiž w Knjezu wumru. Woni wotpočuja wot swojeho džěla. Jich skutki pak du za nimi. Tajkich skutkow njebudžemy so ženje kač. Wone su naše trajace bohatstwo.*

W Chrystusu stawa so to, štož je po Chrystusowej woli, k čemuž nas čeri wěra do Chrystusa, k čemuž nam Chrystus sam mocy dawa, zo bychmy te skutki dokonjeli.

Njejsu pak to prózdne a jebace mysle?

Kotry čłowjek da so wot Božeho swjateho Ducha wodzić?

Hdže stawaja so skutki přez Chrystusowu móc?

Njeje naš wšědný dzeń, wšědný dzeń tež křesćanow z wulkeho džěla bjezbóžny — bjez Boha abo tola bjez Chrystusa?

Nječěkajmy wěrnosći! Wuznajmy so sprawnje! To móže nam pomhać.

Jedne přirunanje: Na wšěch slóncu swěći a dawa móc a strowosć wšitkim — tym, kotřiž wo tym wědža, a tamnym, kotřiž njejsu, hišće móc slóncu spoznali. Naš čas lubuje slóncu a jo pyta. Ludžo chwataja tak wjele kaž jenož někak móžno z bydlenjow a fabrikow won do slóncu — a maja z toho wulki wužitk a wjele radosće.

Chrystus je Knjez wšitkich — tych, kotřiž do njeho wěrja, a tych, kotřiž ničo wo nim wědžec nochcedža. Nowe mocy a wjele swěta na swój puć dóstawaju ći, kotřiž maja jeho lubo a tak wjele kaž jenož móžno k njemu chwataja w modlitwje a w rozpominanju jeho słowa. Woni maja wulki wužitk z toho a wjele radosće.

Štož so w Chrystusu stawa, njeje podarmo, to wobsteji: přetož w Chrystusu bydlí poľnosć bójstwa.

W Chrystusu widžimy Boha sameho. Wšehomócný stworićel njejesow a zemje je njewidzomny. Jeho mysle njejsu naše mysle. Jeho puću njejsu naše puće. Kaž je njebojo wysoko nad zemju, tak su jeho puće a jeho mysle wysoko nad našimi. Ale w Chrystusu poznawamy Boha, přetož Bóh bě w Chrystusu. W Chrystusu bydlí poľne bójstwo. Štož je Chrystus činil a řečal, běše poľnje po woli jeho njebjeskeho Wótca.

Chrystusowy křiž a zrowastanjenje je naša nadžija při rowach.

Chrystus je nas wutorhnył z wyšnosće čemnosće a je nas sćinil namrěwcow Božeho swěteho kralestwa. Wón je zlemil mocy hrěcha a čmy, zo njetřebamy wjace jim služić z wulkej prócu — podarmo. Štož so w Chrystusu stawa, jenož to wobsteji.

Chrystus njetama swět. Wón njewuči nas nowe a strašne teorije, kak by so hodžal swět polěpsić. Zbóžnikkej je swěta žel. Wón ma smilnosć z nim. Wón z nim čerpi pod jeho hrěchom. Ze swojej smjerću a stanjenjom z mortwych nam Chrystus pomha.

Nam pomhać. K tomu je Chrystus na swět přišol. Nam so njemóže zbožić a hišće wjele mjenje zbóžnosć dóstać ze zemskimi, zachodnymi kublamy, ze zlotom abo slěbrom, ale jenož z jeho drohej a swjatej kreju a z jeho njewinowatym čerpjenjom a wumrěćom. Na to wašnje smy powołani do kralestwa swěta. Chrystus je naš dobry Knjez, a my smy staćenjo jeho kralestwa.

Sto to rěka, hdyž swjate Pismo nas
křesćanow mjenuje
wuzwoleny narod?
kralowske měšništvo?
swjaty lud dobyća?

Zo je n a m přez Chrystusa pom-
hane!

Zo bychmy m y přez Chrystusa
pomhali!

Štož je Chrystus w lubosći za nas
činil,

to plaći, to wobsteji za wšě časy.

Štož so w Chrystusowej lubosći
mjez nami stawa,

to je wšeje prócy hódne, to wob-
steji za wšě časy.

Chrystus je nas lubował.

Tuž budźmy přecelni ze svojim
blišim.

Mějmy sćerpnosć z nim, hdyž je
wón hinašeho měnjenja.

Njehańbujemy so, swojeho kolegu
wo wodace prosyc, hdyž smy jeho
skřiwdžili.

Hdyž so na njeho swari, zakituj
jeho.

Dwělowacemu podpěraj jeho wěru.
Měj sobuželnosć ze wurudženym.

Chrystus je naš měr. Tuž čínmy
wšo, zo by mjez nami měr byl.

Tajke skutki budžeja po Božim spo-
dobanju.

Wone budžeja naše woprawdźite,
njezachodne bohatstwo.

Naše rowy

Poslednja njezděla w cyrkwinskim
léce drje dale wostanje naša „smjert-
na njezděla“ abo lépje prajene:
„njezděla zemrětych“. Hdyž so na
tutej njezděli mjena zemrětych pře-
čítaja, při každym mjenje wutroby za-
wostajenych zabeleja. Smjerc je tež
po Chrystusowym stanjenju z mrt-
wych hišće naša wulka zrudoba.
Hdyž so zwjazki lubosće roztorhnu,
tak je to ból.

Chodźće na tutej njezděli po na-
šich pohrjebniščach. Wobdziwajće,
z kajkej lubosću a wušiknosću su
rowy debjene a za zymu rjenje za-
wodźete!

Ale hišće lépje so mi naše po-
hrjebnišća lubja, hdyž je sněh wšit-
ke rowy jenak smilnje z najrjeńšeje
bělej plachtu zawodźel. Te zabyte
rowy njetrjebaja so wjace hańbować.
A te krasne rowy njemoža so hor-
dzić ze swojej swětnje pychu.

Hač snadź njeje někotryžkuli ka-
mjeń předrohi?

Hač snadź njeje druhdy přewjele
časa rowam wěnowane? Wšitcy tola
skorža, zo nimaja ani chwile wo-
dychnyć — tež njezdělu nic. A na
rowach so z horliwej wutrajnosću z
hrabčikami rune smužki do žolteho
pěska čahaja.

Njeh su tola rowy w lécu z rost-
linami zarosćene, kotraž malo wot-
hladanja trjebaja.

Jedna našich wosadnych bě jako
přeće zawostajila: Ja nochcu, zo by-
šće mój row dyrbjeli wothladać. Zru-
najće jón a sadźće jědlu na njón.

Jejne přeće smy dopjelnili. Žadyn
rowny kamjeń! My, kotřiž smy či-
chu, wurudženu wudowu znali, wě-
my: Tu pod tutej rjenje zrosćenej
jědlu je položene zachodne čěto,
z kotrehož wubudzi Bóh nowe ži-
wjenje.

Nětk wšak njemožemy na každy
row jědlu sadzić. Naše pohrjebnišća
bychu po času same chójny byle.

Pod rjanym, čistym trawnikom
spać, njej to dobra mysl? W.

Ja widžu jenož chribjety

„Ja nikomu wjace ničo wužitny
njejsym. Wšitcy su so wote mnje
wotwobročili. Ja widžu jenož chri-
bjety.“ — Mnozy, kotřiž su tak rě-
čeli, su sami ruku na so složili, hdyž
njenamakachu žaneje pomocy. Ži-
wjenje bě za nich njeznjesliwe, a tuž
jo skončichu.

Dag Hammersksjold, dołholětny se-
kretar UNO, je raz takle prajił:
„Štož čłowjek najbóle trjeba, je za-
čuwanje abo tola wěra: Ja sym hišće
trěbny.“

Starši knjez bě z najwjětšej rado-
sću wujěl do wukraja, ale hižom
po dwěmaj nježelomaj pisaše swo-
jej žonje: „Ja čuju so njezbožowny.
Nichtó mje tu lubo nima, a nikomu
njejsym trěbny.“

Wšelke dušine nuzy nastanu, hdyž
so čłowjek wuzamkne z towaršnosće
a je jenož sam za sebjě žiwy. Druhdy
to dowjedže do njezahojomnych ner-
wowych chorosćow. Kak wjele luźi
njewidzi žanoho zmysla w svojim ži-
wjenju, nima žaneje radosće a tež
nic lubosće ani ze strony svojich
najblišich. Woni žiworja wot jednoho
dnja do druhého a čakaja na někaj-
ke přemějenje. Ničo pak so k lep-
šemu njeprēmēni, a woni woteńdu
do wěčnosće ze svojimi nuzami —
njezbožowni.

Młoda holca skoržeše: „Ja mam
chutne starosće. Nichtón so ze mnu
njezaběra. Nichtón so mje njepraša
a nochce wědźeć, što mje zajimuje.“

Symbol na rownym kajmjenju:

Knježe, wuč nas wopomnić, zo dyr-
bimy wumrěć, zo bychmy mudri byli.

Njezrale holčisko mje mjenuja. Spó-
znać sym dyrbjala, zo sym doma
wyše. Najlépje mi je, hdyž sym sa-
ma.“

Starša generacija je hižom miliar-
dy slowow kritiki dla młodžiny wu-
prajiła. Kak husto so zdychuje:
„— ach, ta naša młodžina!“ Tole mē-
njenje so potom rozšěrja na cyłu
młodu generaciju. Na tajke wašnje
so potom zahoritós tež hódnych cha-
rakterow podusy. Młodži wšak so tak
lochce njedadža pobić. Woni spytaja
hišće raz a zaso raz. Woni to spy-
taja za chribjetom. Hdyž je wšo po-
darmo, woteńdu. Woni čuja, zo su
swoje žiwjenje přehrli, zo njemoža
ničo dobreho dokonjeć, zo so nichtón
na nich njeposmēwa, zo jich nichtón
lubo nima. My wšak wěmy, zo to

Rjany rowny pomnik.

Žadyn hobrski kamjeń ze zlotym
pismom.

Wušikna ruka wobdarjeneho kowa-
rja je tutón dostojny křiž ze železa
wudźělata, kotryž so nam runje tak
spodoba kaž hižom našim wulkim —
wulkim džědam.

njeje problem jenož za młodych, ale
tež za starych. Tysacy starych a mło-
dych su na bok stupili, ale w jich
duši je zawostała rana.

Suler w sedmje rjadowni bě na-
pisał: „Wjele luźi so njestara wo
křiwdu, kotraž so druhim stawa.
Woni křiwdza sami druhich, su nje-
sprawni a so horđa ze skutkami
druhich.“ My zawěrnje wjele sebič-
nosće widžimy, hrubosće a suro-
wosće.

Tu je mało česćownosće před člo-
wjekom, mało zamołwitosće za bli-
šeho. To je naš hrěch. My pokazuje-
my swojemu blišemu chribjet.

Ale spodziwnje: Naš Zbožnik Jě-
zus Chrystus njeje nikomu chribjet
přiwobročil. Čłownik Matej njebě ni-
komu trěbny. Nichtón jeho njelubo-
waše, ale Knjez Jězus bě jeho powo-
łał. Jězus jeho trjebaše. Jězus je jeho
wumóhl z jeho nuzy. Zjawnu hrěs-
nicu zaccpěwachu. Jězus ju njeje tep-
tał. Jězusowi wučobnicy zaccpěwachu
džěci, ale Mišter je tute małe lubo-
wał a je žohnował.

Drohi přecelo! Jelizo Tebje nichtó
njelubuje a Tebi wšitcy jenož chri-
bjety pokazuja, tak spominaj, zo je
tu jedyn, kotryž Tebi ruku poskića.
Tu je jedyn, kotryž so za Tebje zaji-
muje a kotremuž sy Ty jara trěbny.
Ty sy trěbny! Jězus Tebi praji:
„Přindźće wšitcy ke mni, kotřiž sće
sprócni a wobčezeni, ja chcú was
wokřewić. Wzmiće na so mój spřah
a wukńće wote mnje; dokelž ja sym
čicheje mysle a z wutroby pokorny;
a namakaće wotpočink za swoje du-
še. Přetož mój spřah je lahodny, a
moje břemjo je lochke.“

Chrzešćijanin 7/1972

Wunošk kolekty na cyrkwinskim
dnju we Łazu běše 750,— hr. Wšit-
kim daricelam wutrobny džak!

Zběrka na Kublanskim dnju 21. 2.
1972 w Budyšinje je wučinila 737,58
hriwnow. Za wobjed mějachmy pla-
ćić 265,— hr. Tak nam zwosta 472,58
hriwnow.

Zbožnoprajenje Maksimiliana Kolby

Bamž Pawoł VI. je po 30 lětach pòlskeho duchowneho, mnicha francyskanskeho rjadu, Maksimiliana Kolbu zbožneho prajił. Jeho bëchu fašišća skòncowali. Tutòn katolski duchowny bë so w Ošwiècimskim koncentraciskim lèhwje rozsudzil, za jednoho sobujateho, nana swójby, hiè do smjerće, zo by z 9 druhimi jatymi w bunkeru zahłodnił. Pater Kolbe je so kruty wopokazał. Swojich sobuzasadženych je duchownje podpèrał, z nimi so modleše. Po dwunjedželskim čerpjenju dachu mrějacementu injekciju. Bamž w prèdowanju wuzbèhowaše skutk pòlskeho duchowneho, chwaleše jeho we wšëm jako prikladneho mèšnika, jako njewšèdneho èłowjeka, jako wjednika swòjeho èžko prèšèchaneho naroda za èas drugeje swètowej wòjny. Wobstejnošće, w

kotrychž je Kolbe swòje žiwjenje zhubił, bëchu strašne. Miliony njewinowatych ludžì su tehdom pod namocu èémnošće a rasowej hidy zahinyli. Na swjatoènošći zbožnoprajenja wobdzèli so 42 kardinalow, mjeznimi pòlski primas kardinal Wyszynski a Krakowski arcybiskop Wojtyła. Pritomna bëše oficialna delegacija Pòlskeje ludowej republiki pod nawjedowanjom direktora Bogdana Sakarżyńskiego. Mjez 400 putnikami z Pòlskeje, kotřiž bëchu na tutu swjatoènošć prišli do Roma, bëše tež 70lètny Franciszek Gajowniczek, kotremuž bë tehdom Maksimilian Kolbe ze swòjim dobrowòlnym woporom žiwjenje wuchował.

Ev.-luth. časopis
„Przyjaciel ludu“ 26. 3. 72

Ze snèhom zawodzète rowy.

Symbol bibliskeho slova: Wy knježa, èinèe dobrotu swòjim poddanym a wostajèe so wšeho hroženja. Wy dyrbièe wèdzèc, zo je waš a jich Knjez w njebjesach, a tòn njehlada na to, haè je štò prèd swètom jako wulki plaèil.

Etta Cameron w Lubiju

Sławna afro-ameriska spèwarka Etta Cameron spèwaše 9. septembra w duchownym koncerèe w cyrkwi swj. Mikławša w Lubiju. Boží dom bë skoro přèpjelnjeny. Wosebje wjele mlòdžiny bëše prišlo. Wona pochadža z wosady baptistow w Americè. Nètko bydli w Berlinje. Wona prièndže direktnje z Mnichowa z olympiskich hrow, hdžež bëše wustupowala, do Lubija. „Ja njemòžu prèdowaè“, by wona prajiła, „tuž rèçu na druge wašnje ludžom.“

Jejna powèsè je nadžija, radosè, swoboda. Z tym mòže wona připslucharjow wyskajo k sebi èahnyc. Ale tež tragiske konflikty wè wona na wašnje, kotrež dze k wutrobje, ze swòjim krasnym hłosom zwurazniè, tak na priklad, hdyž wona spèwa: „Je nèchtò mojih přècelow Abrahama Lincolna, Martina Luthera Kinga, Roberta Kennedyja widžal? Mòžeèe mi prajiè, hdže so woni wostali? Woni chychu mèr přinjesè a spytaè, dobre sèciniè. Ale bohužel dyrbjachu zahe wumrèc.“

Jeje mòcny spèw najwjetši zacièš na přítomnych zawostaji. Woni wopravdže znutrìkownje sobu dzèchu. Kak jara bëchu pohnuèi, so pokaza při spèwanju songa wo swobodže „We shall overcome! — My dobudžemy!“, při kotrymž wšitcy refrain sobu spèwachu a rytmus z rukomaj

kleskachu. Priklèskanje njebèše po zasadach, kotrež hewak při duchownym koncerèe w Božim domje znajemy. Ale ja sebi myslu, zo Bòh luby Knjez nièo přèèiwo tomu nima, hdyž tajke emotionalne spèwanje jemu k èesèi tajke wutrobne přìpòznaèe namaka, štož je wona najske rje tež tak zwuèena. Na dosè zdobne wašnje so za to dzakowaše.

W prèstawce èitaše Lubijski superintendent z knihi dr. M. Luthera Kinga, a to jeho „list Pawòla na ameriskich křesèanow“, w kotrymž awtor po słowach listow na Korintiskich bratrow a sotry we swòjim kraju napomina a jich njedòstatki šwika.

Tutòn duchowny koncert, w kotrymž hraješe kapała z Berlina, bëše wopravdže kemšace nazhonjenje swòjeho raza na wosebite wašnje. My smy za to jara dzakowni. La.

Z wosadow

Klukš: Što bë to tola do wjesolých dnjow, jako tu wot 30. 8. haè do 3. 9. jubiley 750 lèt Klukšanskeje wosady swjeèachmy.

Smy sej pròcu dali, wšo derje na tutòn swjedženè prihotowaè. Tak je so skòncènje stalo, zo je so èèłownja ponowila. Mulerjo z Lichanja, Za-

Pohrjebnišèo w Matym Wjelkowje

lhowa a Wotpoèinka stejachu na dwèmaj sobotomaj swòjeho muža a prawje dodžèłachu. Wobmjètachu zwonka a znutrìka, zatwarichu nowe wokno, powjetšichu rumnosè a priklèpachu nowy wjerch. Dobrowòlne ruki hièèe to a druge èinjachu, a nètko je tež naša èèłownja debjenka. W prawym èasu mòžeše so tež hièèe hromada njerjada wotwozyc. Dyrbimy so hakle na tutu nètko èiste mèstno zwuèiè. Su to wopravdže wjesela za wòèko — kajki porjadk!

W prawym èasu so prizamkny tež naše wobswètlenje pohrjebnišèa. Z modernymaj halogenlampomaj so tak nèkotry krasny efekt wutwori.

Z mlòdej wosadu smy při muri wokòto pohrjebnišèa murjowali. To pak smy so dzìwali, zo steji tuta stara murja jenož na zemi — bjez fundamenta. Smy nètko njemalo hordži, zo smy wulku dzèru takle pèknje zasadžili.

Tež při špundowanju na farskej bròžni bëchu nèkotři z mlòdeje wosady pòdla. Jako bëchmy hièèe sami štyri wokna zasadžili, bë dosè prijomna rumnosè hotowa. Nastajeli smy dwoje blida za blidowy tenis. Zajim je jara wulki, to pokaza kopica kolesow džen wote dnja prèd faru.

Tola chcych hièèe nèšto rozprawjeè wo njedželi 3. 9. 1972. Wnuèki by wšeho fararja Křižana bëchu runje pola nas, a z nimi trubjachmy tutu njedželu rano 7.45 hodž. z wèže. Kaž so nam praješe, klinèeše to wulkotnje. Swjedženske kemše bëchu pomèrnje derje wopytane. Po kemšach posluchachmy hièèe na koncert Michala Křižana a Irmgard Lenzowej. Naš muzej so hièèe wot kemšerjow wopyta, a potom dzèchmy na rašne pivo w parku. Hižo so swinjo pod hołym njebjom nad wohnjom pjeèeše. Přeco wjace hosèi přichwata. Popòdnu bëše kulturny program. Škoda, zo dyrbješe „zдалoka“ byè. Sobotu wjeèor bëchu mjenujcy Klukšanscy hercy pèknje hudžili. Krasna wèè bëchu potom zaso wjeèorne reje z hudžbnikami z Wulkeje Dubrawy — potajkim zaso wèè našeje wokolitny. Dzèèi mjeztym z lampionami prèz wjes dzèchu. W parku pijachu starši swòje pivo, a wohnjowa wobora bë tež „bar“ prihotowala, hdžež tež mèra njebè. Na kòncu tež my ze swòjimi hosèimi domoj dzèchmy — polni radosèe!

Z wulkim dzakom hladamy na žnjowòdžakny swjedženè (17. 9.). Zbèrachmy lètsa za ponowjenje trèèi cyrkwy. Nawdalo je so 5 672,41 hr a mnoho kwètkow, girlandow, wèncow a druge dary. (k priiranju: 1969:

3 948,34 hr, 1970: 6 445,41 hr, 1971: 4 679,50 hr). Džakujemy so tež po tutym puću za bohate dary!

Bohužel mějachmy so zaso wot třoch Serbowkow rozžoňować. Knjěz wotwoła z našeje srjedźizny Idu Augustu Benadowu rodź. Radonec z Klukša, Selmu Hedwig Zieschowu rodź. Mühllec z Kiselc a Marju Marthu Pallasowu rodź. Mickanec z Lichanja.

Runje tak rudźace je za nas, zo je nam naša katechetka Irmgard Lenzowa službu wupowědźila, ale bydlenje nam njeje wróćo dała. Tak je situacija pola nas dosć čežka. Pytamy nuznje katecheta abo katechetku.

Holca z młodeje wosady, Elvira Jatzkec z Klukša, chce so pola Znutřkowneho misionstwa za diakonku za džěći (Kinderdiakonin) wukublać dać. Wjeselimy so nad tym a přeje-my jej wjele wjesela.

Nowa dróha wot Komorowa pola Klukša přez Kobelnju na Lichań je hotowa. Bě to pozdaću najhubjejši pótny pućik daloko a šěroko. Džěći, traktoristka a wjesnjenjo pak dyrbjachu wšědnje po tutym puću jězdźić. Kak wulka budže radosć nad nowej dróhu?!

„Žónski boj“ na serbskim jewišću

Němsko-Serbske ludowe džiwadło poskići w zaštych njedzelach hudźbnu komediju „Žónski boj“ Václava Klimenta Klicpery. Tutón češki awtor bě žiwy 1792–1859. Hižo někotre hry z jeho pjera buchu do serbskeho přeložene a na našich jewišćach předstajene. Jako so w léce 1862 docyła přenje serbske džiwadło w Budyšinje hraješe, běše to jeho hra „Rohowin Štyrinohač“. Na tajke wašnje je Klicpera „wótc serbskeho džiwadła“.

„Žónski boj“ je jara žiwa, turbulentna hra z wjele hudźbu. Na zakładze stareje grjekskeje bajki wopisa awtor, kak žony stareje češkeje wsy wojuja wo „runoprawosć“, nowčasnje wuprajene. Jim je so tyranstwo jich muži wostudźilo. Tuž wopušeća wjes a džeja do horow, hdžež so přećiwu mužam wobaraja. Skónčnje stej wobě stronje zwólniwej, zaso zhromadny puć pytać, dokelž jedyn džěl bjez druhého nje-wudžerži. Ale hakle młodźenc ze wsy, předrasćeny jako Kěrkonos, „duch horow“ (Rübezahl) dyrbi posrědkować a k tomu pomhać, zo so wójna skónči a so wšitycy zaso wjednaja.

W hrě so wuraznje wuprají: „Běda mužam, kotřiž knježa nad žonami, a běda žonam, kotrež knježa nad mužemi!“ Njejsu to mysle, kotrež — hinak wuprajene — do každého wěrowanskeho rozrěčowanja a do každého wěrowanja sameho slušeja? To je chutna myslička, kotraž za wjesolej komediju stej. Přihladowarjo su so jara smjěli a mócnje kleskali, a to z pótnym prawom; přetož džiwadźelnicy našeje serbskeho kolektiwa — běše jich wósom žónskich a wósom muskich rólow — su sej wulku prócu dali a najlěpše poskičili.

Harvey Cox: *The Feast of Fools — Swjedžen blaznow*

Cox je po wšem teologiskim swěće znaty ze swojímaj wjetšimaj knihomaj: „Město bjez Boha?“ a „Njewumrěj w čakarni přichoda!“ Na jeho nowym džěle „Swjedžen blaznow“ je wobkedźbowanja hódne, zo swoje akcenty hinak kładže hač prjedy. Jemu předewšěm dže wo wobnowjenje ducha „swjedženja“. Wón spomina na swjedženje zańdženych časow, hdžež bě wašnje, zo sebi přítomni nastajichu maski. Tak bě na tajkich swjedženjach móžno, sebi cyle hinaši swět předstajić. Swjedženje zmóžnja čłowjeki, podawki zańdženych časow hišće raz nažiwić. Z tym so jeho wědženje rozšěri.

Dale dže Coxej wo fantaziju. Fantazija je za njeho forma, z kotrež překročimy mjezy přichoda.

Po Coxowym mēnjenju njeje čłowjek stworjeny jenož za džěto a přemyslowanje, ale tež za spěwanje, za rehowanje, za modlenje, tež za to, zo by wšelke stawiznički činil a něšto swjatočnje swjećił. Coxej so zda, zo je nawječorna civilizacija čłowjeka přejara wobhladowala jako džělaćerja (tež Luther) abo jako myslerja (tak Domaš Akwinski). Čłowjek je zhubił radosć a je wopušił swjedženje zańdženych časow. Z tym je so zańdženosć samej wocuznił, a jeho duchowne mocy slabnu. Bjez radosće móžemy sčežka druhim być wjednicy. Mašiny drje móža wjele dokonjeć, ale njemóža swjećić, njemóža so wjeselić, nimaja žaneje fantazije.

Što nam pobrachuje, hakle tak prawje poznawamy, hdžž hladamy na ludy, kotrež njejsu hišće tak sylnje z industriju překasane. Swjedžen njesmě so wězo zrozumić jako lochka bjesada. Cox ma mało zrozumenja za swjedženje, kaž je nadeńdžeš wosebje w protestantizmje. Swjećić drje rěka, zo smy wot swojich nadeńdžow wuswobodženi, ale zdobom tež, zo je z wjetšim měrom potom dokonjamy. Tuž sebi swjedžen zasluži wjetšu kedźbnosć, hač je jemu teologija dotal wěnowała. Tež liturgija dyrbi měć charakter hry a njesmě so za přejara wažnu brać.

W druhim džělu swojeje knihi zaběra so Cox z fantaziju a praji, zo ma čłowjek w njej runje kaž w swjećenju móžnotu na chwilu ze swojeho wšědného swěta wustupić. Runje kaž Bóh tworí tež čłowjek cyle swěty z ničeho. W tym jewi so dobre wašnje našeho sonjenja. Fantazija njeznaje žanych zadžěwkwow. Bjez fantazije je čłowjestwo wotrěznjene wot korjenja wšeho wobnowjenja.

Wosebitu kedźbnosć wěnuje Cox w swojej knize nowemu mystiskemu a wojowacemu hibanju w cyrkwi. Po jeho mēnjenju je tutym hibanjam zhromadne, zo napřečo stupajo njesprawnosći w čłowskej towaršnosći. Pomhać móže džzensnišemu swětej jenož zmyslenje, kotrež je zdobom swjate a tež rewolucionarne, mystika a wojowanje.

Wažne je, zo mamy wšón čas we woćomaj: zańdženosć, přítomnosć a

přichod. Hdžž mamy jenož jedyn džěl z toho, je to njeostrovy extrem.

Někotre z Coxowych tetow klinča europskemu čitarkej njezwučene — lahodnje prajene. Tak wón Chrystusa předstaja jako „harlekina“, kotryž je klawnej podobny. Problematiske je drje tež jeho přeswědćenje, zo bě Chrystus za přenje wosadu tajke něšto kaž „swjaty blazn“, kotryž wusměwa wšo zwučene wašnje a zacpěwa wšitke „krónowane hlówy“ (kralow a kejžorow). Prawo drje ma Cox, hdžž praji, zo je cyrkej zhubila zrozumenje za karikaturu a ironiju, zo njemóže ze swojimi samsnymi wěcami lochko, hrajkajo wobchadźeć. Cox chce samo w tak wažnych wěcach, kaž je to wěra, wěsty hrajkacy element widzeć. My dyrbimy hru zaso wažnišo brać. We hrě móžemy wěcy zańdženosće skónčnje wotpolažić. Podobnje je to z modlitwu. Kóždy, kiž wupraja swoju radosć, swoje starosće abo swoju džakownosć abo kotryž so wobara přećiwu wusputanja do maličkosćow tu-toho swěta, je žiwy w modlitwje. Modlitwa a wěra su formy hry. Tuž so njehodži nič prajić wo jeniće prawym wašnju modlitwy.

W přjedawšich časach smy widželi wuske počahi mjez křesćanskej wěru a tragediju. Cox měni, zo dyrbimy radšo stajić doprědka komediju. Přetož komedija nas zwarnuje před spytowanjom, zo chcemy jandželjo być. Humor nam pokazuje, jak mało wotpowědujemy Božim žadanjam. Cox je přeswědčeny, zo móžetej žort a wusměšowanje wobarać wójnje, rasowej hidže a hlódej. *Smjeće je poslednja brón nadžije*. Smjeće pokazuje, zo čłowjek njeje hišće swoju nadžiju zhubił. Hdžež mjenujcy njeje wjace smjeća a nadžije, tam je čłowjek přestał čłowjek być.

Čitar njebudže ze wšem spokojom, štož Cox praji. Wón drje njebudže přihłosować Coxowemu stejnišću, štož drogi nastupa. (Drogi, kotrež maja podobny wliw na čłowjeka kaž alkohol.) Cox njeje zasadnje přećiwu nim.

Theologická Revue ČČSH

W Sao Paulo, w najwjetšim měsće Brasílie, su Bože služby za cuznikow w 78 katolskich a w 800 protestantskich wosadach w 28 wšelakich rěčach.

Český bratr sept. 1972.

Čěskobratrska cyrkej. Mać našeho lubeho a swěrneho přećela K. P. Lanšjaka je w starobje 101 lět wumrěla.

Sotru Klicmanowu, kotraž nas lubje serbsce postrowi na Serbskim cyrkwiniskim dnju, je Bóh Knjěz z tuteje časnosće wotwołał. Nahle zemře na pućowanju we wukraju dekan Komenskeho teologiskeje fakulty w Praze prof. Dobiáš.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jónkróc za měsíc z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjadowuje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamódlwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čiść: Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2416).